

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Ковальнової Алли Андріївни

на тему «Комплексна програма фізичної терапії хворих з артеріальною гіпертензією та фіброміалгією ший»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії

в галузі знань 22 – Охорона здоров'я

за спеціальністю 227 – Фізична терапія, ерготерапія

Актуальність теми дисертації.

Артеріальна гіпертензія (АГ) залишається основною проблемою охорони здоров'я України та займає провідну позицію у структурі серцево-судинних захворювань, незважаючи на те, що постійно впроваджуються на державному рівні програми профілактики і лікування АГ та застосовуються нові стратегії терапії. Сьогодні АГ розглядається, як суспільна проблема, яка впливає на якість і тривалість життя людей і знаходиться на 3-му місці з причин серцево-судинної смертності чоловіків. Однією з найпоширеніших патологій шийного відділу хребта є фіброміалгія (ФМ) ший – хронічний больовий стан, що характеризується широким поширенням болю, втому, порушенням сну, когнітивними зрушеннями, тривогою, депресією і втратою функціональної продуктивності, яка може сягати до 75%, а також характеризується дифузним генералізованим м'язово-скелетним болем, напруженням м'язів, парестезіями та загальною слабкістю, перебігає з появою множинних точок болючих ущільнень, які генералізовані по тілу і розміщені симетрично. Поширеність ФМ серед населення складає від 2 до 8%. В наукових дослідженнях наведені відомості, що непрямо вказують на можливий взаємозв'язок ФМ і АГ, що вказує на необхідність наукового пошуку вказаних коморбідних патологій у пацієнтів різних вікових груп.

Отже, дисертаційна робота Ковальнової Алли Андріївни, яка присвячена науковому обґрунтуванню і доведенню ефективності комплексної програми фізичної терапії для пацієнтів середнього віку з артеріальною гіпертензією II стадії та фіброміалгією ший є актуальною з наукової та практичної точки зору.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в наступному:

Вперше науково обґрунтовано та розроблено комплексну програму фізичної терапії із застосуванням впливу преформованого чинника (низькочастотного модульованого електричного імпульсу), модифікованого

комплексу кінезітерапії та лікувального масажу у осіб середнього віку хворих на АГ та ФМ шиї; розроблено клініко-діагностичну методику верифікації коморбідності та оцінки стану пацієнтів при АГ та ФМ шиї; доведений взаємозв'язок між АГ та патологіями шийного відділу хребта, зокрема і за результатами кореляційного аналізу; отримано данні про добову динаміку показників АТ у хворих на АГ з ФМ шиї; доведена ефективність використання комплексної програми фізичної терапії із застосуванням впливу преформованого чинника (низькочастотного модульованого електричного імпульсу), модифікованого комплексу кінезітерапії та лікувального масажу у осіб середнього віку хворих на АГ та ФМ шиї.

Доповнено дані про вираженість больового синдрому при ФМ шиї за суб'єктивними оцінками обстежених, про швидкісні характеристики кровотоку у магістральних судинах голови та шиї у хворих на АГ з ФМ шиї.

Підтверджено валідність клініко-діагностичної методики верифікації коморбідності та оцінки стану пацієнтів при артеріальній гіпертензії та фіброміалгії шиї; ефективність розробленої методики кінезітерапії у хворих на артеріальну гіпертензію з фіброміалгією шиї, що сприяє закріпленню оптимального нейрофізіологічного положення голови та м'язів шийно-комірцевої зони для покращення кровообігу у вертебробазиллярному басейні; можливість стабілізації внутрішньочерепного та артеріального тиску шляхом зняття больового синдрому пов'язаного із спастичним м'язовим компонентом на тлі патології шийно-комірцевої зони.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується комплексним підходом до вирішення поставлених завдань, достатньою кількістю обстежених, включених в дослідження, сучасними інструментальними та лабораторними методами, сучасною статистичною обробкою отриманих результатів, що переконливо доводить достовірність отриманих даних та дозволило повністю виконати поставлені завдання, які сформульовані відповідно до мети досліджень. Завдяки комплексному підходу до вирішення поставленої у роботі мети, автором повністю розкрито ступінь проблеми, що вивчалась, а також обґрунтовано практичні рекомендації.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що сформульовані в дисертаційній роботі отримані на підставі клінічного, інструментального та лабораторного обстеження 105 хворих на АГ, які були розподілені на 2 групи: основна – 54 хворих та порівняння – 51 хворих на АГ у поєднанні з ФМ шиї.

Обрані методи дослідження є сучасними та різноплановими, повністю відповідають поставленій меті та завданням. Комплексний статистичний аналіз включав параметричні, непараметричні методи, кореляційний аналіз,

розрахунок абсолютної та відносної помилок прогнозу, відносного ризику. Методичний підхід обрано правильно, описання отриманих результатів відповідає сучасним поглядам. Робота виконана на метрологічно повіреному обладнанні.

Дизайн дослідження відповідає принципам доказової медицини. Представлені в роботі результати та сформульовані на їх підставі наукові положення і висновки оцінюються мною як обґрунтовані та достовірні.

Таким чином, викладені у дисертаційній роботі положення, трактування, висновки і рекомендації повністю відображають результати проведеного дослідження є вірогідними та науково обґрунтованими.

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Ковальнової Алли Андріївни повністю відповідає напрямам досліджень освітньої програми третього рівня вищої освіти «Фізична терапія, ерготерапія».

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям Фізична терапія, ерготерапія.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Ковальнової Алли Андріївни є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертаційна робота написана українською мовою. Викладена логічно та послідовно з дотриманням вимог наукового викладу матеріалу, використанням загальноприйнятої термінології.

Загальний обсяг дисертації становить 208 сторінок друкованого тексту, з яких основний текст дисертації включає 131 сторінку і складається зі вступу, 4 розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел (302 найменування, серед яких 232 видання латиницею). Робота містить 22 рисунки та 10 таблиць та 6 додатків.

У вступі дисертант обґрунтовує актуальність обраної теми та доцільність проведення дослідження, формулюючи мету та завдання, наводить наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, визначає особистий внесок у роботу, представляє данні щодо апробації результатів та структури дисертації.

Розділ 1. У першому розділі дисертантка розкриває епідеміологію, патофізіологію та етіологію АГ та ФМ ший та їх взаємозв'язок, сучасні підходи до фізичної терапії у осіб з АГ та ФМ ший, обґрунтовує використання сполученого впливу преформованих фізичних чинників та кінезотерапії у пацієнтів хворих на АГ з ФМ ший та аналіз сучасних способів діагностики та оцінки якості життя хворих на АГ з ФМ ший.

Розділ 2. Другий розділ складається із загальної характеристики обстежених осіб, комплексної програми фізичної терапії хворих на АГ та ФМ ший, а також вказані методики використання низькочастотного модульованого електричного імпульсу, кінезотерапії для осіб з АГ та ФМ ший, клініко-діагностичного оцінювання стану пацієнтів з АГ та ФМ ший та верифікації їх коморбідності. Інструментальні методи дослідження включали добовий моніторинг артеріального тиску, ультразвукове дуплексне сканування судин голови та ший та ехоенцефалографію головного мозку. Наведені методи статистичної обробки отриманих даних.

Розділ 3. В розділі 3 представлені результати власних досліджень. Проаналізовано стан системної та мозкової гемодинаміки у пацієнтів хворих на АГ та ФМ ший до та після проведеної комплексної програми фізичної терапії на основі результатів статистичної обробки показників добового моніторингу артеріального тиску, ультразвукового сканування судин голови та ший, ехоенцефалографії головного мозку, а також клініко-діагностичної методики оцінки стану пацієнтів. Підтверджено ефективність використаної програми фізичної терапії, яка полягає у зменшенні спастичних проявів, зниженні інтенсивності больового синдрому, ліквідації внутрішньочерепної гіпертензії, нормалізації варіабельності та зниження показників артеріального тиску у пацієнтів. Проведений аналіз кореляційних зв'язків між показниками добового моніторингу артеріального тиску, ультразвукового дуплексного сканування судин голови та ший і ехоенцефалографії підтверджує результати динаміки показників.

Розділ 4. В четвертому розділі дисертанткою представлено підсумкове узагальнення отриманих результатів та їх зіставлення з науковими положеннями літературних джерел. Представлені матеріали впливу комплексної програми фізичної терапії на стан пацієнтів середнього віку хворих на АГ з ФМ ший. Встановлено, що після проведеної фізичної терапії пацієнти мали стабільне зниження АТ і інтенсивності больового синдрому зумовленого ФМ ший.

Висновки сформульовані чітко та повністю відповідають поставленій меті та завданням дослідження. На підставі отриманих наукових положень сформульовано три практичні рекомендації, що логічно завершують роботу.

Кількість джерел є достатньою і вказує на те, що зміст дисертації базується на ґрунтовному інформаційному пошукові в ракурсі визначеної проблеми. В додатках представлені копії актів впровадження за результатами дослідження, список опублікованих праць за темою дисертації, відомості про апробацію дисертації, комплекс спеціалізованих терапевтичних вправ для пацієнтів з АГ та ФМ ший підготовчого періоду, комплекс спеціалізованих терапевтичних вправ для пацієнтів з АГ та ФМ ший на розвиток статичної витривалості м'язів шийно-комірцевої зони, комплекс кінезіотерапії для пацієнтів з АГ та ФМ ший, клініко-діагностична методика верифікації коморбідності та оцінки стану пацієнтів при АГ та ФМ ший.

Дисертація достатньо ілюстрована інформативними таблицями та рисунками, що забезпечує легке сприйняття представленого матеріалу.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи

Наукові результати дисертації висвітлені у 21 науковій публікації здобувача, серед яких: 3 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 1 стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базах даних Scopus; 3 одноосібних розділи у колективних монографіях, що рекомендовані до друку Вченою радою НУ «Запорізька політехніка» та пройшли рецензування; 1 стаття, яка додатково відображає наукові результати дисертаційної роботи.

Також результати дисертації були апробовані на 13 наукових фахових конференціях.

Представлене дисертаційне дослідження є результатом самостійної наукової роботи здобувача. Наукові публікації здобувача виконані на належному рівні з дотриманням принципів академічної доброчесності. Наявний експертний висновок про оригінальність дисертації, поданої на здобуття ступеня доктора філософії та висновок комісії з питань біоетики (протокол №1 від 15.01.2024 р.).

Наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

1. У третьому розділі дисертаційної роботи прописана велика кількість цифрових показників, які ускладнюють сприйняття основного тексту.

2. У висновках не прописані основні тенденції змін в основних групах в цифровому еквіваленті.

В дисертаційній роботі виявлені поодинокі стилістичні помилки, які принципово не впливають на якість викладеного матеріалу та на загальну позитивну оцінку роботи. Наукова робота є самостійною, завершеною, яка має теоретичне і практичне значення.

Вважаю, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Ковальової Алли Андріївни на тему «Комплексна програма фізичної терапії хворих з артеріальною гіпертензією та фіброміалгією ший» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 22 – Охорона здоров'я. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Ковальова Алла Андріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 227 – Фізична терапія, ерготерапія.

Офіційний опонент:

професор кафедри загальної практики –
сімейної медицини та внутрішніх хвороб
Запорізького державного медико-
фармацевтичного університету,
д.мед.н., професор

/ /

Іван ФУШТЕЙ

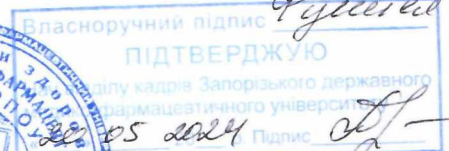
М.П.

« 20 »

травня

20

року

М.П.